

Irati
Jimenez

Literatura

«Moralistegia da gizartea eta moralistegiak gara denok»

Irati Jimenezen *Waterloo* eta *Zatitu arte* ipuinak ekarriko dizkizu ARGIAk datorren astean opari. Hori aprobeztatuz idazlearekin hitz egin dugu, udaz, haurtzaroz, tabuez, iraultza txikiez...

GORKA BEREZIARTUA

Argazkiak: Imanol Egido

Bi ipuin oso diferente ekarri dizkiguzu uda honetarako, baina esango nuke biek dutela puntu amankomun bat: haurtzaroa. Ume gineko garaiak al dira material onena udari buruzko literatura sortzeko?

Nire haurtzaroko oroitzapen asko udari lotuak daude, hori egia da. Baina ez ditut bereziki horregatik idatzi, ez dut uste, idaztearen inguruko erabaki asko eta asko intuizioz hartzen baititut eta hausnarketa askorik gabe. Aspaldi samar izan nuen *Zatitu arte*

idazteko ideia, bizkaieraren soinuei loturiko ipuin apur bat erotikoa-edo. Eta behin hori idatzita josi nuen *Waterloo*, orduan ere haurtzarora joanda, lehen ipuinarekin —orduan bai— halako osotasuna edo sortzeko.

Lotzen dituen beste ezaugarrietako bat inoztziaren galera ere izan liteke. Baina bitxia egin zait: lehenengo ipuinean heriotzarekin aurreneko kontaktua ez da batere traumatikoa; eta aldiz, sexua deskubritzea bai...

Umezaroari buruz idaztea ia-ia derrigor da inozentziaren hala-holako galerari buruz berba egitea, beharbada. Ez dakit baina iruditzen zait umezaroan aurkikuntza bakoitzak aldatu egiten gaituela eta iraultza horiek guztiek egiten gaituzte gero izango garena, beraz, jaiotzen garen unetik errealitatearen erpinak eta arantzak eta plazerak deskubritzen ditugun neurrian galtzen dugu mundua existitzen denik ere ez dakien umearen inozentzia. Heriotza eta sexua, horiek direnez ziur aski giza esperentziaren bi muturrak, ba, horiei buruz hitz egin dut haurtzarora joan naizenean.

Zatitu arten tabuarekin jolastu duzula iruditu zait. Moralistegia al da euskal literatura?

Moralistegia da gizartea eta moralistegiak gara denok. Batzuk moralista zorrotzak, gainera, inori nola bizi esaten diotenak. Beste batzuk moralista moderatuak, beraien buruarekin zorrotzegiak. Denok dugu, beharbada, barne-moralista hori, zigortu egin nahi gaituena eta gure beldurrez elikatzen dena bere burua zuritzeko. Plazer handia da nazkante horri arrazoirik ez duela esatea.

Beste lotura posible bat: bai *Waterloo* eta bai *Zatitu arten* debekua edo agintea azaltzen da. Familia da bietan: osaba Anton aurrenekoan; izeko Mari bigarrean.

Agintearekin dudan harremanaz asko hausnartu dut azkenaldian baina egia esan, ez nuke jakingo esaten hortik datozen bi pertsonaia horiek. Bai, ordea, liluratu egiten nauela agintearekin dugun harremanak. Txikitari, ezinbestean, zenbait pertsonaren agintea jarraitu behar dugu. Babesgabe jaiotzen gara erabat, gidaritze hori behar dugu. Zortea badugu maitasunez beteriko gidaritze izango da. Baina hazten goazen neurrian nola askatzen gara aginte horretatik? Eta ze neurritan jarraitzen dugu txikitako onespene bila beti? Liluratu egiten nau horrek.

Aginte horretatik ihes egiten ahalegintzen dira protagonistak: iraultza txikiak dira posible diren bakarrak?

Txikiak gabe beste edozein nekez, agian? Bazen filosofo alemaniar bat, Erich Frömm, esango nuke zera zioena, errebelde garela adimentsu garela eta errebelde dela haurrak ez garela adierazten duen lehenbiziko ekintza. Munduaz galdegiten dugula esan nahi du errebeldeak eta zera ulertzen dugula, badela “errealitatea” izeneko zera hori, kaos hori, jan egiten gaituena. Baina badela “gu” izeneko zerbait ere, errealitatearekin elkarrizketa izan dezakeela eta batzuetan, baita borroka txikiak irabazi ere.

Nobelagile gisa ezagutzen zintugun orain arte; maratoin ondoren, erraz moldatu zara 100 metroko esprinean?

Zaila zait ipuingintza. Erraz galtzen naiz eta luzatu. Baina oso ariketa ona da niretzat horretan saiatzea. Sintesira behartzen zaitu ipuinak eta ondo datorkit joko horretan aritzea. Irakurle moduan genero kutuna dut ipuina eta aspaldian idazle moduan tentagarri egiten zait. Ipuingileak miresten ditut, asko. Bitxia egiten zait beti galdetzen zaielako “eta nobela noiz?”. Eleberria ipuinaren hurrengoa edo hobe edo osatuagoa balitz bezala. Eta ez da. Bi genero, bi plazer desberdin. ■

Yorick Liburudendan edo
www.libreriayorick.com
eskura dezakezu

**Argitaletxearen
azken argitalpena**

Baba zango-horiak
Catherine Zambon
(Itzulpena Txomin Heguy)

Artezblai

Catherine Zambon
Baba zango-horiak
antzerkia

San Frantzisko, 15ren parean, 48003 - Bilbao / Tel: 944 795 287 / www.libreriayorick.com / info@libreriayorick.com